

Florin Avram

Obiceiuri de nuntă din Budești

D'apoi cum să nu știu... cum era demult nunțâle... noa' da' n-o fost ca amu'...Noa' demult era nunta... Atunci umbla feciorii la fete și o fată care țe-o plăcut, te-ai ținut de ea mai mult că țe-o plăcut șa-ai vrut să o iei în căsătorie. Noa' șa-ai pețât-o pă fată, așe să spune: „Ia uită-te eu, îmi place de tine, vreu să te ieu”. Noa' apoi fata, de-i plăce aproba și spune la părinți. Și s-o-nvoit și părinții și s-o-nvoit și fata, că zâce că dacă părintele nu-ți dă bine-cuvântarea, nu-ți mere pé bine. Părintele trebe să se bucure de tine. No' și demult o ascultat copiii. Ș-apoi mere părinții băiatului la fată și vorbeu. Mere și băiatul, mere ei tri și întreba „că unde dai la fata ta?”, deci părinții, ei se grăie laolaltă: „și unde-i dai, cât teren îi dai, ce-i dai?”, apoi spune: „locu-acolo, terenu acolo-i dau, îi dau vacă, îi dau boi”, noa ce-o putut omu'. Apoi întreba, mai rar trebe să dai întorsură unde mere fata. Acolo-i a tău ori a cui îi? Numa așe ca amu' că să ieu doi și... Nu să luau numa' după neam că să și mai amestecau.

Fecioru când mere la o fată să uita și după părinți cel mai mult, șa-a lui, șa-a ei. Zâce: „du-te că aiesta are părinți de-omenie, că are de unde primi un sfat”. Și te-o ascultat copiii, te-o ascultat. Eu, Dumnezău îl ierte pe tata, eu n-am ascultat, n-am ascultat. Și nu mi-o fo' ușor, foarte greu mi-o fo'. Da' l-am luat că mi l-o plăcut șa-am trecut, pân' tâte. Ne-o ajutat Dumnezău, el o lucrat la mină, io am fost foarte muncitoare șa-am muncit acasă și așe ne-o ajutat bunul Dumnezău că ne-am făcut tăt felul și s-o bucurat părinții. La început nu l-or vrut că o fost sărac noa nu c-o fost sărac, că n-o fost mai sărac, da' n-o avut casă, șa-o zăs „unde te-a duce, dacă el n-are casă unde te-a duce?” Și io am avut băieți cu căși șa-am putut să mă duc după ei. Când o venit soțu' meu și m-o cerut în căsătorie, n-o venit la noi c-o fo' plină casa de feciori, o mânat p-on verișor de-a meu, o mânat tata după el, Dumnezău îl ierte că și el îi mort. Ș-o venit șa-am lăsat tăți băieții-n casă și ne-am dus cu tata. Și tata Dumnezău îl ierte, l-o întrebat: „mă tu te-nsori”, o zăs, „da' unde ți-i duce femeia?” și el n-o avut casă. D-apoi am făcut, am făcut, am stat la socri un pic foarte puțin, el o lucrat la Cavnic șa-am avut tare buni nănași da' ei o fost din Arad. Și el o fo' maistru, nănașu și ne-o dus la el la baracă și-am stat acolo o iarnă. Și noi pă toamna, ne-o ajutat bunul Dumnezău și ne-am ridicat șură pă terenu meu, p-a bunicii mele și ne-am ridicat șură acolo. Și ne-am făcut, ne-am făcut tăt ce am gândit cu gându', că o fo' bun, o ascultat și n-o contat că n-o avut. N-o făcut el, io am găzdăluit, zâce: „fă tu, că tu știi, Dumnezău îl ierte”, ori am făcut bine ori am făcut rău. Era unu acolo lângă noi și zâce: „să nu ții par în strungă la femeie dacă și găzdăli că femeia-i cu noroc, degeaba te bagi tu că n-ai norocu'”. Și aicea nici un

Alai de nuntă cu stegar; foto: Felician Săteanu

bai nu-i, că dacă ști femeia mai bine, dă-i pace, numa să-ți margă bine. Eu aducem lemne din pădure, merem și dam bani la oameni și merem la gater, le măsuram, știam cât să le dau, cum să le dau. Așe mult m-am chinuit ș-am făcut tot, m-o ajutat bunul Dumnezeu, am fost femeie cu noroc, să știi. Da zâce că Dumnezeu îi dă la om după inima lui, nu trebuie să sii om rău, că dacă ești rău, nu-ți dă Dumnezeu.

Când veneau în peșat aduceu o litără de horincă, la horinca ceie apoi poveste. Când intra în casă da binețe, da bună sara. Noa ș-apoi întreba: „noa uită-te tu ce”, ce zici, cum îl chema pă om, Nicolae, Gheorghe, Pătru, cum l-o chemat pă om, „ce zâci de tinerii aieștea noa?” Apoi spuneu părinții, își spuneu părerea. Tata n-o vrut îți spui, mi-o dat o bătaie cu cârligu de la fântână că l-o și rupt de mine. O zâs: „io zdier amu’, da’ tu îi zdiera tătă viața”. Așe-o fost să hie, nu pot să zâc că o fo’ lapte dulce că mi-o fo’ foarte greu, da’ o trecut.

Noa, după ce să înțâlege, pune zua nunții, băga ceterași, chema nănași. Ș-apoi umbla cu chematul prin sat, chema tăt satu’ ca să aibă lume. Nu erau chemători, chemau mirii sau părinții miresei, a mirelui pentru el, mireasa pentru ea, părinții. Și mireasa, mirele mere. Noa și chema, da’ atunci demult nu s-o făcut ce să face amu’. Atunci demult scote omu’ tăt din casă, mobilă, pat, tăt afară. Și pune o masă pă niște berbinț’. Și făce mese roată. Și să făce țâpoi, pâine din asta. Și o-nstruța la mijloc cu verdeață și să pune pă masă, pă tâte mesele roată. Ș-apoi să strângea lumea, la mire, la mireasă. Apoi că sâmale că unde-a fi nunta, nu pute fi tăț’ oamenii laolaltă. La mireasă dacă s-o-nșăles să fie oamenii, mirele la mireasă. Dacă mireasa mere de noră era la ea acasă și numa dimineața mere cu ospățu’ la mire. Și mirele ei împreună era, și oamenii la mire să vesele sânguri acolo. Și dimineața mere cu ospățu, s-aduna laolaltă și făce ospățu’. Ș-apoi la mire oamenii tătă noaptea erau singuri. Și își hore mireasa cununa. Era femei bătrâne care coseau cununa. Era Ileana Zmăului da o murit, era Viloaie din Josani. Și cosă cununa tăt cu oglinzi și struțuri, cumpărai struțuri cu roșu, cu verde din oraș. Cumpărai din oraș, făcei la femeia ce făce cununa. Și druștele ave’ cunună de bumbuști, foarte frumoasă, era demult bumbuști și le cosă p-o dărabă cum v-am arătat io pânura asta, p-o dărabă de pânură din asta neagră, le cosă bumbuștile cu mâna, una lângă alta și pă deasupra și pă dedesubt, deasupra și pă dedesubt pune două rânduri de mărgel de zgardă albă și patru era da’ nu mai multe. Druștele erau verișoare ori pretine. Fecioru ave’ și el stegari, câte doi, doi stegari ave’ nu mai mult. Dac-o avut verișori primari, o fo’ verișorii, dacă nu pretini sau pă cine-o vrut el. Steagu’ era cusut, da mere feciorii la mire acasă și mirele cu toți feciorii mere la mireasă. Și femeile juca roată prin casă, horeu Horea miresii. Și steagu’ îl scutura stegarului. Steagu’ acela îl ave tăt satu’, are steag aici de-a lu’ Urșiag. Noa și mere feciorii la cusut la băiat acasă. Băiatu’ le da câte o sticlă de horincă-n mână și mere tăț’ la mireasă și acolo era femei și hore Horea miresii. Da’ hore, foarte mândru cânta. Zâce:

„Mireasă cunună albă,
La tătă lume-ai fost dragă.
Numa mâne-ta urâtă,
Că tânără te mărită.

Măieran în cornu' mesii,
Tare plâng ochii miresii.
Lasă, plângă și jelească,
C-o putut să mai fetească.

Lasă, plângă și jelea,
C-o putut să mai fetea.
Că măritatu' nu-i noroc,
Că bărbatu-i zdici de foc.

Măritatu' nu-i tihneală
Că bărbatu-i zdici de pară.

Tu, mireasă, draga me',
Ascultă-mă dacă-i vre'.
Unde-i mere, nu șede,
Că străinu' nu voie.
De-i lua on blid din cui,
Pune-l iar la locu' lui.

Tu, mireasă, pân-amu,
Bine ț-o cântat cucu',
Că te-ai dus unde-ai vrut tu,
Bună ptită-ai mâncat tu,
Cernută pân' sătă rară
Ș-ai umblat rîzînd p-afară.
Da' ptita de la bărbat,
Cernută-i pân sătă deasă
Și-i umbla zdierînd pân casă.
Nu știu patu-așterne-li-i
Ori de lacrimi șterge-ti-i
Nu știu-n casă-i mătura
Ori de lacrimi ti-i spăla.

Noa, apoi din aieste horé la mireasă pân' casă. Ș-apoi zdiera mireasa:

Plînge inimioara-n mine
Unde nu mă vede nime
Unde mă vād oaminii
Râde-mi gura și ochii.

Mersul la cununie; foto: Felician Săteanu

Da' o fo' multe da' am mai și uitat. Am știut foarte multe:

Miresucă, ca o floare,
Hii la străini răbdătoare,
Că la străini așe le place,
Din picioare să pășești,
Din gură să nu grăiești.
Din picioare să meri iute,
Din gură să nu știi multe.

Când plecau la cununie își luau iertare de la părinți. Chema părinții și le-nchina. Și spune că:

Dragi, părinți,
Să mă iertați,
Că nu este prunc să se nască,
La părinți să nu greșească.

S-o băgat dihoru-n tindă,
Ș-o luat puica ce mândră,
S-o băgat dihoru-n casă,
O luat puica de sub masă.

Vai, săraca, mireasa,
La noapte unde-a-nsera,
Pă rudă ca găina.

Ș-apoi îi strâgam și la soacra ce mare, îi strâgam și la socru cel mare:

Ioi, soacră mare, soacră mică,
Ai grijă de ginerică,
Când a face mămăligă,
Ai grijă să nu se frigă,
Că fata ta o făcut școală,
Și n-o stat cu nasu-n oală.

Și dacă-i fi ră cu nora,
Doamne, rău te-a pieptăna.
Că pă unde te-a pieptăna,
Șapte ani nu te-a mânca,
Că păduchii nu s-or fa.

Apoi strâgam și la mire că:

Mire, mândru și gătat,
Te grăiește lumea-n sat,
Pă ce poartă te-ai băgat
Și ce fată ți-ai luat.

Că multe fete s-o fălit
Cu tine ca le-ai pețat
Și ele te-o lăudat
Nici pe una n-ai luat
Ș-amu' văd tăț' oaminii
Unde te-ai dus a pețî
Și vede tăta lumea
Care-o fost să fie-a ta.

La cununie mereu mireasa cu oamenii ei și mirele cu oamenii lui. Druștele erau în față și mireasa după ele și doi băieți o duce de mână. Pă mire, două verișoare sau două fete. Ave costum popular și vara orice căldură o fo' era cu gubă. În față avea ca o eșarfă, *plascoră* cum să zâce, frumoasă, împletită în tri și cu doi ciucălăuași la ea. Și mireasa ave așe și mirele. Și trăbuie să ieie guba. Ave zadie, era-ncinsă-n două *gade*. Aveu *gubă cu biți*, o tieptăna așe cu tiaptănul și-apoi o duce la vâltoare și să lega de ea, așe să făce niște buduluci pă ea. Și o cosea cu mâna, nu cu mașina. Era cu aceie până îi cununa și după aceea o țâpat-o. Ave zgărzi de-acele scumpe la grumaz, care n-o avut, o împrumutat, și io am avut dar am nimnicit-o, o intrat în pensie on om care mi-o fo' și neam și o zâs către o pretină de-a me, că dacă-i duce o zgardă scumpă, îi dă pensia și i-o dus zgarda și i-o dat pensia. La noi zgarda nu o fost cu bănuți, o fost numai cu mărgеле. O fost și zgardă făcută cu mărgеле mari și albe și verzi și roșii, tăte făcute așa frumos da' mari mărgелеle. O fost opinci și obdiele. La cununie mirele mere înainte și o aștepta pe mireasă și ieșe părintele și întreba: „din voința ta te căsătorești, nu te silește nimeni?” Răspunde nu. O întreba și pă mireasă tăt așe și apoi mere în biserică.

O fost un băiat de-aici de la noi, s-o-nsurat în Glod, tăt îmi poveste bărbatu meu că și el o fost la aceie nuntă, el o fo' mai bătrân ca mine, el o fo' de 28 de ani când m-o luat. Ș-o zâs că s-o dus cu tăta nunta-n Glod. Pă când o sosât acolo și i-o-ntrebat popa, o intrat în biserică o zâs și ea n-o vrut jura. Și el dacă ea n-o vrut jura, o zinit cu tăta nunta acasă.

Ș-o mai fost o mireasă, da' n-o făcut bine. O fo' de-aici de-a lui Pincioc, o avut nunta-n Giulești, ș-o venit cu cară atunci nu ca amu', o venit cu cară din Giulești. Și ei nu i-o plăcut, o silit-o părinții. Și ea îmbrăcată în mireasă o fugit și s-o ascuns în pod la Ileana Brebanului, o fo' o femeie năcăjită. N-ar fi știută nimeni, n-o avut ce lua nimeni că era tot timpul ușa deschisă, nu era zar la ușă. Ea o stat acolo-n pod. Și s-o dus tăta nunta-napoi fără mireasă, da' și ea o înnebunit. S-o mai întâmplat noa și de-aieste. Și s-o sâlești nu poți,

că-i pă viață, nu p-o zi, două. Aiestea nu trebuie a sili. Ori părintele îi îndatorat să-i spună la coptil. Dacă te-ascultă îi bine și, mai nimerești, poate nu tătdeauna nimerești ș-apoi tătdeauna îți spune: „dumnitale ȝ-o trăbuit”. Trebe să-i spui: „măi, cocon, măi, prunc, noa, uită-te așe și-așe, dacă ȝie îți place treaba ta”. Și nici nu știi cum să nimerești. Dacă omu-i om, să fie ori din cine și dacă nu-i om, să fie cât de mare gazdă. Zâce că dacă te-ai adunat cu omu' să-ȝi duci crucea. Dumnezeu îți ajută și treci prin tâte dacă ai coraj, dacă n-ai coraj n-ai făcut nimic. Căsătoria-i amestecată că așe îi, ai greutăți că vin copiii și nu-i ușor, da' trebe să le primești. Și totuși dacă te duci și ȝ-o plăcut, nu ȝi-i așe de greu.

Era îmbălțuitu miresei, nănașele duceau baticuri și îndoie așe frumos baticul și făce semnul crucii și o învăle și o pupa și îi închina cu o sticlă cu horincă. Și strâgau femeile, îi hore care ce știe și cum știe. La mire să-nvârte și-i lua clopu' sau cușma că vara era cu clop iar iarna cu cușmă. Și îi pregăte o cușmă hâdă sau clop hâd că demult să pune-n holde ca să sparie cioarele și-l pune la mire-n cap. Dar era mire care făce scandal, nu-i plăce. Este om care nu știe de glumă. Râdeu oamenii, așe era. Să făce și jocu miresii, să-nvârte de două ori, să oprea cetera și iar trebuia să pui bani. Jucau și femei și bărbați cu mireasa, juca oricine, aproape toată lumea juca mireasa.¹

---

¹ Performeră Anuța Ciceu, 81 de ani, Budești, 2017.